

การพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

The Development of Schools in the Digital Era: Toward Effective Management

จuthามณี เขียวโกมลสกุล¹ และ สารโชน เป่าวงศากุล²

Juthamane Thiankomolsakul¹ and Saroch Pauwongsakul²

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: ¹Juthamane.chaam@gmail.com; ²sengcomm@kru.ac.th

Received July 22, 2025; Revised June 28, 2025; Accepted June 30, 2025

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม รวมถึงระบบการศึกษา บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวคิด บทบาท ปัจจัยที่สนับสนุนและกระบวนการในการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์การปรับตัวของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ บทความได้นำเสนอแนวคิดผู้นำเชิงดิจิทัล (Digital Leadership) รวมถึงการบูรณาการเทคโนโลยีต่าง ๆ และเครื่องมือออนไลน์ต่าง ๆ ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ผู้บริหารต้องรู้จักเลือกวิธีการที่เหมาะสม กำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ คำนึงถึงโครงสร้างของหน่วยงาน และนักเรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและพัฒนาให้นักเรียนมีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ: การพัฒนาสถานศึกษา, ยุคดิจิทัล, การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

Abstract

In the current era, technological advancements have significantly impacted every sector of society, including the educational system. This article aims to study the concepts, roles, supporting factors, and processes involved in developing educational institutions in the digital era. It focuses on analyzing the adaptation of school administrators, teachers, and relevant stakeholders to effectively utilize digital technology for management, learning organization, and student quality enhancement. The article presents the concept of Digital Leadership, alongside the integration of various technologies and

online tools to improve learning processes, enabling learning to occur anytime and anywhere. Administrators must be adept at selecting appropriate methods and establishing systematic plans and procedures. This requires careful consideration of organizational structures and, most importantly, the students' needs. Such strategic development ensures that educational institutions achieve their goals, keep pace with global changes, and continue to develop students effectively.

Keywords: School Development, Digital Era, Effective Management

บทนำ

ยุคดิจิทัล (Digital Era) คือยุคของอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่มีความความรวดเร็วในการสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคมไม่ว่าจะเป็นข่าวสาร ภาพหรือวิดีโอที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วทุกที่ทุกเวลา (คุลชิตร์ มงคล, 2566) และโลกศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2001–2100 หรือปี พ.ศ. 2544–2643) เป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการสื่อสารไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีดิจิทัลได้หลอมรวมเข้ากับชีวิตประจำวันของทุกๆ คน เป็นผลให้เกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างรูปแบบการผลิต กิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม การค้า การบริการ รวมไปถึงการศึกษาทั่วทุกภูมิภาคของโลก ดังนั้น เพื่อให้เท่าทันยุคดิจิทัล สถานศึกษาต้องปรับตัวทั้งด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยีดิจิทัลไม่เพียงแค่นำมาซึ่งเครื่องมือ แต่ยังเปลี่ยนโครงสร้าง ระบบบริหาร และวิธีการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อช่วยพัฒนาการศึกษาและบุคลากรให้มีคุณภาพ เกาะกระแสการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี การเข้ามาของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดด จึงส่งผลให้แนวโน้มการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีกับการศึกษามากยิ่งขึ้น เช่น Cloud Base Technology, Social Media, MOOCs, Tablet, Laptop, Big Data Analytics, IOT (Internet of things) หรือแม้แต่ eLearning ที่ใช้เป็นตัวกลางให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา (Anytime Anywhere) ไม่ว่านักเรียนจะอยู่ที่ใดทางไกลแค่ไหนก็สามารถเรียนรู้ได้เท่าเทียมกับนักเรียนที่อยู่ในเขตเมืองหรือใกล้กับโรงเรียน ส่วนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลกับการบริหารสถานศึกษาก็เป็นอีกส่วนที่มีความสำคัญและค่อนข้างเป็นปัญหา เนื่องจากครูและบุคลากรทางการศึกษาคุ่นชินกับการใช้ช่องทางหรือวิธีสื่อสารรูปแบบเดิม เช่น การประชุมแบบดั้งเดิม การบริหารจัดการข้อมูลโดยใช้กระดาษเป็นหลัก การเข้ามาของดิจิทัลเทคโนโลยี จะปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสิ้นเชิงทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาบางส่วนปรับตัวไม่ทัน (ทินกร เพ่ากันทะ, 2565)

ในบริบทของประเทศไทย นโยบายการศึกษาตามกรอบ ไทยแลนด์ 4.0 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคนและสังคมให้พร้อมเข้าสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรมและดิจิทัล การศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองให้มีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้าง

คุณค่าใหม่ทางการเรียนรู้ ดังนั้น บทควมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายถึงปัจจัยในการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยมุ่งสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา หน้าที่ของผู้บริหารไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานทั่วไป เช่น การจัดการทรัพยากรบุคคล การเงิน และโครงสร้างพื้นฐาน แต่ยังรวมถึงการเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอน รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครู บุคลากร นักเรียน และชุมชน (ทวี จรุง, 2564)

ตามแนวคิดของ Leithwood et al. (2563) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องมีคุณลักษณะสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการสร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคลากร 2) การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการพัฒนาทักษะและความรู้ ของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) การบริหารจัดการองค์กรอย่างเป็นระบบ การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึง การพัฒนากระบวนการทำงานที่ตอบสนองต่อเป้าหมายขององค์กร 4) การสร้างวัฒนธรรมองค์กร การส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีและสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กร

Sheninger, E.C. (2014) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางดิจิทัล กล่าวคือ ผู้บริหารต้องมีทักษะในการนำเครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาทิ คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์และสื่อออนไลน์มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกันหรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานหรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ทักษะดังกล่าวครอบคลุมความสามารถในการใช้ (Use) เข้าใจ (Understand) สร้าง (Create) เข้าถึง (Access) เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และการจัดการในโรงเรียนโดยมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาบูรณาการใช้ในการจัดการศึกษาและการทำงานภายในโรงเรียนได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบทและความต้องการของนักเรียน ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีและใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีความรอบรู้และรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีโดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมในการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

ศิริรัตน์ ทองมีศรี (2556) กล่าวว่าไว้ว่า ผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถ มีภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ ดังนั้น ทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการบริหารจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประเมิน

สถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างละเอียดลึกซึ้งซึ่งสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ บูรณาการ และสร้างนวัตกรรม เมื่อผู้บริหารมีภาวะผู้นำดิจิทัลแล้วจะส่งผลในการปฏิบัติงานเพื่อการเป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม ผู้บริหารมีศักยภาพด้านเทคโนโลยี และส่งเสริมครูให้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนเพื่อสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาในความรู้ความสามารถของผู้บริหาร

จากที่นักวิชาการข้างต้นกล่าวไว้ สามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีบทบาทเชิงรุกที่หลากหลาย ได้แก่ การเป็นผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ การพัฒนาบุคลากร การจัดการองค์การอย่างเป็นระบบ การสร้างนวัตกรรมและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการเป็นผู้นำทางดิจิทัลที่ใช้เทคโนโลยีอย่างมีคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคใหม่

บทบาทของครูในยุคดิจิทัล

ครูถือเป็นผู้ที่ มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ให้ทันสมัยและตอบสนอง ต่อความต้องการของนักเรียน โดยครูไม่เพียงแต่ทำหน้าที่สอนความรู้ แต่ต้องทำหน้าที่เป็น ผู้อำนวยการความสะดวก (Facilitator) และผู้ออกแบบการเรียนรู้ (Learning Designer) ที่บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับกระบวนการเรียนการสอน มีนักวิชาการได้กล่าวถึงบทบาทของครูในยุคดิจิทัล ไว้ดังนี้

แสงสุรีย์ ทองขาว (2566) กล่าวว่า สิ่งที่เป็นบทบาทสำคัญครูที่ต้องคำนึงในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนมี 5 ประการ คือ 1) ครูต้องสวมบทบาทเป็นผู้นำเชื่อถือ ครูถือว่าเป็นผู้ที่พานักเรียนเข้าถึง แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ด้วยปัจจุบันเทคโนโลยีมีความทันสมัยจึงมีบุคคลที่อาศัยความทันสมัยนำเราเข้าสู่ แหล่งข้อมูลที่ผิดพลาดและไม่น่าเชื่อถือได้ ครูจึงมีความจำเป็นต้องสวมบทบาท โดยมีครูเป็นกลไกสำคัญในการทำหน้าที่ส่งเสริมการศึกษาจัดการกระบวนการเรียนรู้ ทั้งความรู้วิชาการ และศาสตร์วิทยาการต่าง ๆ ตลอดจนอบรมบ่มสอนคุณธรรมจริยธรรม ความดีงามตามบริบทสังคมไทย (นวรรตน์ รามสูตร, 2564) ครูต้องมีความเชี่ยวชาญ สามารถที่จะแนะนำแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ให้กับนักเรียนในการศึกษาเพื่อเข้าถึงและ ได้มาจากแหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง 2) ครูต้องสวมบทบาทเป็นนักประดิษฐ์ ครูควรมีบทบาทในการเป็นนักประดิษฐ์ผลิตสื่อเพื่อใช้ในการเรียนอย่างสร้างสรรค์ด้วยการคิดค้นรูปแบบ สร้างเครื่องมือ จนสามารถ นำไปต่อยอดจนเป็นนวัตกรรมที่ใช้สำหรับการเรียนรู้ สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความสร้างสรรค์ นักเรียนสามารถวิเคราะห์สื่อ แยกแยะองค์ประกอบที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างมี วิจารณญาณ เข้าใจและตีความหมายของสื่อหลังจากได้เรียนรู้ไปแล้ว เพื่อให้ นักเรียนเกิดประสบการณ์เป็น นักประดิษฐ์ต่อยอดและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ 3) ครูต้องเป็นนักบูรณาการและเข้าใจ เทคโนโลยี ครูควรมีทักษะใหม่ ๆ ในการใช้เทคโนโลยีอยู่เสมอด้วยวิวัฒนาการเทคโนโลยีมีการพัฒนาอยู่ ตลอดเวลา จึงต้องอาศัยเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการบูรณาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ปัจจุบัน และสร้างสรรค์ให้นักเรียนได้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ 4) ครูต้องสวมบทบาทเป็นผู้ อำนวยความสะดวก ครูจะต้องอำนวยความสะดวก ในการเรียนการสอนให้กับนักเรียนด้วยความเสมอภาค

นักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันด้วยเพศ วุฒิภาวะ และสถานะความเป็นอยู่ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูควรให้ความสำคัญช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเพื่อให้ได้รับการพัฒนาอย่างเท่าเทียม 5) ครูต้องสวมบทบาทเป็นนักพัฒนา ยุคปัจจุบันเทคโนโลยีมีการพัฒนาให้เกิดความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ครูมีส่วนในการที่จะต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะเรื่องและเทคโนโลยีเพื่อนำความรู้เหล่านั้นที่ได้ศึกษาและพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความรู้แล้วมาพัฒนานักเรียนนี้ให้เกิดความรู้และทักษะ และเข้าถึงเทคโนโลยีที่มีความหลากหลาย สามารถนำมาบูรณาการประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

Sharma, M. M. (2018) กล่าวว่า องค์ประกอบของความเป็นครูมีอาชีพในยุคดิจิทัลจากการศึกษา Teacher in a Digital Era ว่าประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัล 2) การเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) ทักษะการสร้างสรรค์และการสื่อสาร 4) ความรู้ด้านการตลาด 5) ความเข้าใจธรรมชาติของนักเรียน 6) เข้าใจปัญหาของงานและพัฒนาตนเองให้ตรงจุด

มาร์ (Marc, 2010) ได้นำเสนอบทบาทของครูในยุคดิจิทัล (อ้างอิงในบทความวิชาการ เรื่อง ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี, สุกัญญา แซมชอย, 2558) ไว้ว่า 1) ผู้ฝึกสอนและผู้นำทาง (Teacher as Coach and Guide) 2) ผู้กำหนดเป้าหมายและนักตั้งคำถาม (Teacher as Goal Setter and Questioner) 3) นักออกแบบการเรียนรู้ (Teacher as Learning Designer) 4) ผู้จัดสภาพแวดล้อม (Teacher as a Context Provider) 5) ผู้วัดขั้นหรือผู้ประกันคุณภาพ (Teacher as Rigor Provider and Quality Assurer)

จากที่นักวิชาการข้างต้นกล่าวไว้ สามารถสรุปได้ว่า บทบาทของครูในยุคดิจิทัลมีความหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้นกว่ายุคเดิม ครูไม่ใช่แค่ผู้สอนความรู้ แต่ต้องเป็นผู้ออกแบบ ผู้สร้างสรรค์ ผู้อำนวยความสะดวก ผู้พัฒนา และผู้คัดกรองข้อมูล โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือหลักเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน การมีทักษะด้านดิจิทัล การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเข้าใจนักเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้ครูสามารถตอบสนองต่อความท้าทายในโลกการศึกษาใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทของนักเรียนในยุคดิจิทัล

ในยุคดิจิทัลนักเรียนไม่ได้เป็นเพียงผู้รับความรู้จากครูอีกต่อไป แต่ต้องมีบทบาทในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนี้ 1) นักเรียนต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) Candy (2004) กล่าวว่า นักเรียนยุคดิจิทัลควรเป็นผู้ที่สามารถกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ วางแผน และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง โดยอาศัยสื่อและแหล่งข้อมูลดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ 2) นักเรียนต้องมีทักษะดิจิทัล (Digital Literacy) Ng (2012) เน้นว่า นักเรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ และประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลดิจิทัล รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างสรรค์องค์ความรู้ 3) นักเรียนต้องเป็นผู้ร่วมสร้างความรู้ (Knowledge Co-Creator) Redecker et al. (2011) อธิบายว่า นักเรียนในยุคดิจิทัลไม่ได้เป็นเพียงผู้รับความรู้ แต่ต้องมีบทบาทในการสร้าง แบ่งปัน และแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์และ

สื่อดิจิทัล 4) นักเรียนต้องพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem Solving) Trilling & Fadel (2009) ระบุว่า นักเรียนยุคดิจิทัลควรใช้ข้อมูลที่มีอยู่อย่างมหาศาลมาเชื่อมโยง สังเคราะห์ และใช้ในการแก้ปัญหาเชิงซับซ้อน

สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนในยุคดิจิทัลไม่ใช่เพียงผู้รับความรู้ แต่ต้องมีความสามารถในการกำกับตนเอง ใช้เทคโนโลยีอย่างมีวิจารณญาณ มีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ และพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

บทบาทของผู้ปกครองในยุคดิจิทัล

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีเข้ามาามีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน “ผู้ปกครอง” ถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ให้ก้าวทันโลกการศึกษาใหม่ แต่ภาพรวมของสังคมไทยในปัจจุบันกลับสะท้อนให้เห็นว่า บทบาทของผู้ปกครองยังเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถกำหนดได้อย่างแน่นอน เพราะยังมีความแตกต่างด้านความพร้อมและความเท่าเทียมอย่างชัดเจน

ผู้ปกครองบางกลุ่มมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านเทคโนโลยีเพียงพอ สามารถดูแลบุตรหลานให้ใช้สื่อออนไลน์อย่างเหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล และมีส่วนร่วมกับโรงเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในอีกด้านหนึ่ง ผู้ปกครองจำนวนไม่น้อยกลับขาดโอกาสทางเทคโนโลยี ไม่มีอุปกรณ์หรือการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่เพียงพอ รวมถึงขาดความเข้าใจในการใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย ส่งผลต่อโอกาสทางการเรียนรู้ของนักเรียนโดยตรง ดังนั้น เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะตัวแทนของความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียน เครือข่ายผู้ปกครองทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างผู้ปกครองที่มีความพร้อมกับผู้ปกครองที่ยังขาดโอกาส อีกทั้งยังช่วยประสานการสื่อสารกับครูและผู้บริหารโรงเรียน เพื่อพัฒนากิจกรรมหรือโครงการที่ตอบสนองต่อสภาพจริงของครอบครัวในแต่ละพื้นที่

ดังนั้น บทบาทของผู้ปกครองในยุคดิจิทัลจึงไม่ได้จำกัดอยู่ที่การดูแลลูกหลานเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเรียนรู้ไปพร้อมกับบุตรหลาน การร่วมมือกันในชุมชนผู้ปกครอง และการสนับสนุนที่ช่วยให้โรงเรียนและสังคมการศึกษาไทยก้าวไปสู่ความเท่าเทียมทางยุคดิจิทัลอย่างแท้จริง

ปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

จากการศึกษาของชานนท์ คำปิวทา (2565) พบว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุน 6 ประการ ได้แก่ 1) บุคลากร (Human Resource) การมีผู้บริหาร ครู และนักเรียนที่มีความพร้อมด้านดิจิทัล 2) สภาพแวดล้อม (Learning Environment) การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ 3) สื่อและเทคโนโลยี (Media & Technology) การจัดหาอุปกรณ์ เทคโนโลยี และระบบที่ทันสมัย 4) โครงสร้างการบริหาร (Organizational Structure) ระบบการทำงานที่ยืดหยุ่นและทันสมัย

5) งบประมาณ (Budget) การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลอย่างเพียงพอ 6) เครือข่ายความร่วมมือ (Networking) การประสานงานกับหน่วยงานภายนอกและภาคีเครือข่าย

ดังนั้น การพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนหลายด้าน ได้แก่ การมีบุคลากรที่พร้อมด้านดิจิทัล การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมทั้งออนไลน์และออฟไลน์ การจัดหาเทคโนโลยีและสื่อที่ทันสมัย รวมถึงโครงสร้างการบริหารที่ยืดหยุ่นและทันสมัย อีกทั้งยังต้องได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเพียงพอ และมีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเสริมศักยภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคดิจิทัล

กุลจิรา สุขะตะวิจิตร (2568) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้บริหาร ด้านงบประมาณ ด้านผู้ปกครอง และชุมชน ด้านอาคารสถานที่ ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ภัทรา จรรยาธรรม (2564) ได้กล่าวว่า ในการจะปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษาให้สอดคล้องต่อทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพนั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ในหลายด้านที่เป็นส่วนสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็น การบริหารจัดการของสถานศึกษา การออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การคัดเลือกและพัฒนาผู้สอน สภาพแวดล้อม ผู้ปกครอง เป็นต้น หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนคือปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดทิศทางการศึกษา ทักษะ และประสบการณ์ของนักเรียนให้สามารถเผชิญและรับมือต่อ ความท้าทายของโลกยุคใหม่ที่ไม่หยุดนิ่ง

จากข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนหลายด้านที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อให้การบริหารจัดการและการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคใหม่ ได้แก่ บุคลากร สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยี โครงสร้างการบริหาร งบประมาณ เครือข่ายความร่วมมือ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัลต้องอาศัยการออกแบบการเรียนการสอนที่ดี การบูรณาการเทคโนโลยี การสร้างการมีส่วนร่วมของนักเรียน การประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยี รวมถึงการพัฒนาครูและนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การเรียนรู้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดและเตรียมนักเรียนให้พร้อมต่อโลกยุคดิจิทัล

สรุป

การพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องอาศัยการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัลและสามารถนำองค์ความรู้การเปลี่ยนแปลงได้ ขณะที่ครูต้องปรับบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้สู่ผู้จัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และเหมาะสม การพัฒนาสถานศึกษาจึงไม่ใช่เพียงการจัดการหาอุปกรณ์หรือระบบเทคโนโลยี แต่ต้องบูรณาการทุกองค์ประกอบ ตั้งแต่บุคลากร โครงสร้าง วัฒนธรรมองค์กร ไปจนถึงนวัตกรรมการเรียนรู้ เพื่อสร้างการบริหารจัดการและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคมยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กุลจิรา สุขะตะวิจิตร. (2568). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร. *Education Journal, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University*, 8(1), 99–108.
- จงดี เพชรสังคุณ. (2567). แนวทางการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(6), 1408–1419.
- ชานนท์ คำปิวทา. (2565). รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ดุษิตร์ มงคล. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารบรรณการศึกษาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์*, 4(1), 88–95.
- ทินกร เผ่ากันทะ, และคณะ. (2565). แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 4(2), 37–45.
- พрма จันทโรตตร, และคณะ. (2567). องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 7(2), 165–176.
- ภัทรา จรรยาธรรม. (2564). การบริหารสถานศึกษาเอกชนในยุคดิจิทัล (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วาสนา ดิษฐ์ประดับ, และคณะ. (2567). ภาวะผู้นำกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *Journal of Education Burapha University*, 35(3), 1–12.
- แสงสุรีย์ ทองขาว. (2566). บทบาทครูไทยกับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการศึกษา. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 8(2), 134–136.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2558). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี: การนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนและโรงเรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 16(4), 219–228.
- สรารุช ปัตตังทานัง. (2568). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารเสถียรวิทย์ปริทัศน์*, 5(1), 24–32.